NÂNG CAO HIỆU QUẢ GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG - AN NINH CHO SINH VIÊN TRONG BỐI CẢNH MỚI

ĐINH QUANG TIẾN
Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh,
Trường Đại học Hải Phòng

Nhận bài ngày 07/10/2025. Sửa chữa xong 15/11/2025. Duyệt đăng 30/12/2025.

Abstract

National Defense and Security Education is a compulsory subject that plays an essential role in fostering citizens' awareness and responsibility in building comprehensive national defense and ensuring people's security. Therefore, enhancing the quality of teaching this subject is of great significance. This article proposes several solutions to improve the effectiveness of National Defense and Security Education in the new context, aiming to cultivate moral qualities, strengthen students' resilience, inspire patriotism and national pride, develop a sense of discipline within a military environment, and promote the application of acquired knowledge to real-life situations.

Keywords: *Effectiveness, National Defense and Security Education, new context, students, teaching improvement.*

1. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực có nhiều biến động phức tạp, yêu cầu về xây dựng nền quốc phòng toàn dân và thế trận an ninh nhân dân ngày càng được đặt ra cấp thiết. Giáo dục quốc phòng - an ninh (GDQP-AN) vì thế có vai trò đặc biệt quan trọng trong hệ thống giáo dục quốc dân, góp phần hình thành ý thức trách nhiệm, bản lĩnh chính trị và khả năng sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc cho thế hệ trẻ, đặc biệt là sinh viên (SV) - lực lượng trí thức trẻ của đất nước. Tuy nhiên, trước sự phát triển mạnh mẽ của khoa học - công nghệ, sự thay đổi phương thức tiếp cận thông tin của SV cũng như yêu cầu đổi mới giáo dục theo hướng phát triển năng lực người học, công tác GDQP-AN đang đứng trước nhiều thách thức mới. Điều này đòi hỏi các cơ sở giáo dục cần có những giải pháp thiết thực nhằm nâng cao hiệu quả dạy học, bảo đảm môn GDQP-AN không chỉ đáp ứng mục tiêu trang bị kiến thức và kỹ năng cơ bản mà còn khơi dậy được ý thức trách nhiệm, tinh thần yêu nước và năng lực tự bảo vệ bản thân của SV. Bài báo tập trung phân tích thực trạng, làm rõ những yêu cầu đặt ra trong bối cảnh mới và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả GDQP-AN cho SV, góp phần xây dựng nguồn nhân lực có trình độ, bản lĩnh và ý thức công dân đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Môn học Giáo dục Quốc phòng - An ninh

2.1.1. Khái niệm

Giáo dục Quốc phòng - An ninh là môn học được luật định, thể hiện rõ đường lối giáo dục của Đảng được thể chế hóa bằng các văn bản quy phạm pháp luật của Nhà nước giúp SV thực hiện mục tiêu "Hình thành và bồi dưỡng nhân cách, phẩm chất và năng lực của công dân, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc" [4].

Giáo dục quốc phòng - an ninh là môn học bao gồm kiến thức khoa học xã hội, nhân văn, khoa học

Email: tiendq@dhhp.edu.vn

tự nghiên và khoa học kĩ thuật quân sự và thuộc nhóm các môn học chung, chương trình, giáo trình do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành và thực hiện thống nhất trong phạm vi toàn quốc. Nội dung bao gồm kiến thức cơ bản về đường lối quốc phòng, quân sự của Đảng, công tác quản lý Nhà nước về quốc phòng, an ninh, về truyền thống đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc, về nghệ thuật quân sự Việt Nam, về chiến lược "Diễn biến hòa bình", bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam và kĩ năng quân sự, an ninh cần thiết đáp ứng yêu cầu xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân [2, tr. 9].

2.1.2. Vai trò của môn học Giáo dục Quốc phòng - An ninh

Ngày nay trong xu thế hợp tác, hội nhập quốc tế và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 với những thành tựu, tiến bộ vượt bậc về khoa học, công nghệ sẽ tạo ra nhiều loại vũ khí công nghệ cao, làm xuất hiện các hình thái chiến tranh, phương thức tác chiến mới đã tác động và ảnh hưởng sâu sắc tới quốc phòng và an ninh của nhiều quốc gia trên thế giới. Bên cạnh đó, các thế lực thù địch vẫn đang ráo riết chống phá cách mạng nước ta bằng nhiều hình thức khác nhau với các thủ đoạn về kinh tế, chính trị, tư tưởng, văn hóa, xã hội, đối ngoại và an ninh. Bối cảnh đó đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối công tác GDQP-AN, đặc biệt là nâng cao hiểu biết cho thế hệ trẻ những chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước về quân sự, quốc phòng và bảo vệ Tổ quốc. Nhận thức được điều đó Đại hội XIII của Đảng tiếp tục khẳng định: "*Thực hiện tốt công tác giáo dục quốc phòng, an ninh, nâng cao nhận thức, trách nhiệm, hành động của toàn dân đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, củng cố quốc phòng, an ninh. Khai thác mọi nguồn lực, tiềm năng, thế mạnh để xây dựng tiềm lực quốc phòng, an ninh gắn với phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội*" [1, tr. 278].

Sinh viên ở các trường đại học, cao đẳng là những người có trình độ học vấn, có khát vọng, năng động, sáng tạo, có khả năng tiếp cận và làm chủ khoa học kỹ thuật hiện đại, chủ nhân tương lai của đất nước. Tuy nhiên, đây cũng là lứa tuổi còn thiếu kinh nghiệm sống, dễ bị mua chuộc, sai khiến, dụ dỗ, mua chuộc bởi âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch, phản động. Mục tiêu GDQP-AN được đề cập đến trong Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh nêu rõ: "*Giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng và an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng và an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa*" [5]. Cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đã đem lại nhiều lợi ích cho cuộc sống con người nhưng cũng mở ra những cơ hội và thách thức với đòi hỏi giới trẻ cần phải sống bản lĩnh, có kĩ năng nhận diện tác động tiêu cực từ mạng xã hội, từ các tệ nạn xã hội, từ các mối quan hệ phức tạp. Trong bối cảnh đó, GDQP-AN phải tiếp tục quán triệt sâu sắc các quan điểm, chủ trương của Đảng về đổi mới giáo dục và đào tạo, đảm bảo thực hiện tốt mục tiêu: "*Bồi dưỡng kiến thức, giáo dục quốc phòng, an ninh cho các đối tượng có nhận thức đúng đắn về quan điểm, đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng, Nhà nước, nghệ thuật quân sự Việt Nam đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa*" (Quân ủy Trung ương, 2022) [3].

2.2. Thực tiễn giảng dạy môn học Giáo dục Quốc phòng - An ninh tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng - An ninh, Trường Đại học Hải Phòng

Trong bối cảnh tình hình thế giới và khu vực tiếp tục có nhiều diễn biến phức tạp, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với công tác GDQP-AN. Các cơ sở đào tạo, đặc biệt là trường đại học và cao đẳng giữ vai trò quan trọng trong việc trang bị cho người học những kiến thức, kỹ năng cơ bản về quốc phòng, an ninh, hình thành ý thức trách nhiệm và thái độ đúng đắn đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Để đánh giá hiệu quả của công tác này, việc phân tích thực trạng giảng dạy GDQP-AN tại các cơ sở đào tạo là hết sức cần thiết. Thực trạng không chỉ phản ánh những kết quả đạt được mà còn cho thấy những hạn chế, tồn tại và nguyên nhân, từ đó tạo cơ sở cho việc đề xuất các giải pháp phù hợp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, tổ chức học tập và quản lý hoạt động GDQP-AN trong giai đoạn mới.

2.2.1. Vài nét về Trung tâm Giáo dục Quốc phòng - An ninh, Trường Đại học Hải Phòng

Lịch sử phát triển: Thực hiện Nghị định của Thủ tướng Chính phủ và các Quyết định, Hướng dẫn của

Bộ Quốc phòng, Bộ Nội vụ, Bộ Giáo dục và Đào tạo về biệt phái sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam; Trung tâm GDQP-AN được thành lập theo Quyết định số 2417/QĐ-UB ngày 09/10/2003 của Ủy ban nhân dân Thành phố Hải Phòng. Trung tâm GDQP-AN là đơn vị chuyên môn trực thuộc Trường Đại học Hải Phòng, có chức năng tổ chức, quản lý và thực hiện giảng dạy môn học GDQP-AN cho SV theo quy định của Nhà nước và của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Ngoài ra, Trung tâm còn có nhiệm vụ giáo dục chính trị, tư tưởng, bồi dưỡng lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm công dân, góp phần hình thành phẩm chất, năng lực quốc phòng - an ninh cho SV; qua đó nâng cao nhận thức, trách nhiệm của thế hệ trẻ trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN.

Về nhân sự: Giảng viên (GV) Trung tâm GDQP-AN, Trường Đại học Hải Phòng đạt chuẩn theo quy định Bộ Quốc phòng bao gồm sĩ quan biệt phái, GV đào tạo cử nhân GDQP - AN. Các GV đều được đào tạo ở các cơ sở uy tín như Trường Sĩ quan Lục quân 1, Trường Sĩ quan Chính trị, Học viện Biên phòng… Xác định công tác nhân sự là là một trong những yếu tố quyết định đến chất lượng đào tạo nên Trung tâm luôn chú trọng bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho GV, đặc biệt là GV trẻ.

2.2.2. Những kết quả đạt được

Trong những năm gần đây, công tác giảng dạy GDQP-AN tại Trung tâm GDQP-AN, Trường Đại học Hải Phòng đã có nhiều chuyển biến tích cực trên cả phương diện nội dung, điều kiện dạy - học và chất lượng người học.

Trước hết, chương trình đào tạo liên tục được điều chỉnh theo hướng hiện đại, cập nhật các vấn đề an ninh phi truyền thống, chiến tranh thông tin và an ninh mạng, giúp môn học không còn mang tính lý thuyết thuần túy mà gắn với những thách thức thực tiễn của thời đại số [6]. Cùng với sự đổi mới nội dung, cơ sở vật chất tại trung tâm GDQP-AN được quan tâm đầu tư, bao gồm thao trường, bãi tập, hệ thống súng mô phỏng, sa bàn điện tử và phòng học đa năng, góp phần nâng cao hiệu quả thực hành và tăng tính trực quan trong giảng dạy.

Việc tổ chức giảng dạy môn học ngày càng đi vào nền nếp và đúng quy định. Ví dụ: Trung tâm tổ chức cho SV học tập trung theo từng đợt, sinh hoạt theo chế độ ngày, tuần giống môi trường quân đội. Thời khóa biểu được xây dựng khoa học, xen kẽ giữa học lý thuyết (đường lối quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân) và thực hành (điều lệnh đội ngũ, bắn súng tiểu liên AK mô phỏng). Trung tâm đã thực hiện nghiêm túc chương trình, nội dung GDQP-AN theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo, bảo đảm đủ thời lượng học tập cả về lý thuyết và thực hành. Công tác quản lý SV, xây dựng kế hoạch giảng dạy, phân công GV được triển khai đồng bộ, góp phần nâng cao hiệu quả tổ chức môn học.

Đội ngũ GV cơ bản đáp ứng yêu cầu chuyên môn và có kinh nghiệm thực tiễn. Ví dụ: GV khi dạy nội dung *Chiến lược "diễn biến hòa bình"* thường liên hệ các tình huống thực tế trên không gian mạng, giúp SV dễ hiểu, dễ nhớ. Trong giờ thực hành điều lệnh đội ngũ, GV trực tiếp làm mẫu từng động tác, chỉnh sửa tư thế cho SV ngay tại thao trường. Đội ngũ GV của Trung tâm có bản lĩnh chính trị vững vàng, được đào tạo cơ bản về chuyên ngành GDQP-AN, có kinh nghiệm giảng dạy và ý thức trách nhiệm cao. Nhiều GV tích cực đổi mới phương pháp dạy học, kết hợp giảng giải, minh họa, thao tác mẫu và hướng dẫn thực hành, góp phần giúp SV tiếp thu kiến thức tương đối hiệu quả. Bên cạnh đó, đội ngũ GV được bồi dưỡng thường xuyên về chuyên môn và phương pháp sư phạm, nhiều GV có kinh nghiệm thực tiễn trong quân ngũ nên có khả năng truyền đạt sinh động, gắn bài học với tình huống thực tế.

Nhận thức và ý thức học tập của SV từng bước được nâng cao. Thông qua môn học, SV Trường Đại học Hải Phòng đã có sự chuyển biến tích cực về nhận thức đối với nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, hiểu rõ hơn vai trò của quốc phòng – an ninh trong sự nghiệp phát triển đất nước. Đặc biệt, thái độ học tập của SV có sự chuyển biến rõ rệt khi được tham gia các hoạt động trải nghiệm hấp dẫn như hành quân, kỹ thuật bắn súng, kỹ năng sinh tồn… Qua đó, SV vừa rèn luyện sức khỏe, ý thức tổ chức kỷ luật, vừa hình thành nhận thức tích cực về trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc. Những chuyển biến này cho thấy GDQP-AN đã và đang có bước tiến quan trọng, đáp ứng tốt hơn yêu cầu giáo dục toàn diện trong bối cảnh mới. Kết quả đánh giá cuối khóa cho thấy đa số SV đạt yêu cầu, một bộ phận có ý thức rèn luyện tốt trong học tập và sinh hoạt tập trung.

2.2.3. Những hạn chế và nguyên nhân

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác GDQP-AN vẫn còn tồn tại một số hạn chế nhất định. Trước hết, phương pháp giảng dạy ở nhiều nội dung vẫn còn thiên về thuyết trình, chưa khai thác mạnh các phương pháp dạy học tích cực như mô phỏng, xử lý tình huống, thảo luận nhóm hay học qua trải nghiệm. Ví dụ: Trong một số giờ học lý thuyết, GV chủ yếu đọc – giảng theo giáo trình, ít tổ chức thảo luận nhóm hoặc xử lý tình huống giả định. Chưa thường xuyên sử dụng video mô phỏng, bản đồ số hoặc tình huống thực tiễn để tăng tính trực quan. Điều này khiến SV tiếp thu thụ động và chưa phát huy hết tính chủ động trong học tập.

Mặc dù đã được quan tâm đầu tư, song hệ thống thao trường, bãi tập, trang thiết bị huấn luyện ở một số nội dung chưa thật sự đồng bộ và hiện đại. Một số phương tiện phục vụ giảng dạy còn thiếu hoặc đã qua thời gian sử dụng dài, ảnh hưởng nhất định đến chất lượng các giờ học thực hành. Ví dụ: Số lượng súng huấn luyện có hạn nên khi thực hành phải chia nhóm đông, thời gian mỗi SV được thao tác trực tiếp còn ít. Một số mô hình, học cụ đã sử dụng lâu năm, độ trực quan chưa cao, ảnh hưởng đến hiệu quả tiếp thu của SV.

Một bộ phận SV vẫn chưa nhận thức đầy đủ vai trò của GDQP-AN, xem đây là môn phụ, không liên quan trực tiếp đến chuyên ngành nên thiếu động lực học tập. Hoạt động trải nghiệm thực tế cũng chưa phong phú khi nhiều trường chưa có điều kiện tổ chức hành quân, tham quan doanh trại hay giao lưu với đơn vị quân đội, làm giảm cơ hội rèn luyện kỹ năng thực tiễn và môi trường quân sự. Đặc biệt, trong bối cảnh bùng nổ công nghệ số, SV dễ bị ảnh hưởng bởi các luồng thông tin sai lệch, xuyên tạc về quốc phòng - an ninh do thiếu kỹ năng chọn lọc thông tin, dẫn đến nhận thức lệch lạc và làm giảm hiệu quả giáo dục [7].

Những hạn chế trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân: sự chưa đồng đều về cơ sở vật chất giữa các trường; phương pháp dạy học đổi mới nhưng triển khai chưa đồng bộ; công tác tuyên truyền về vai trò của GDQP-AN chưa đủ mạnh; tác động phức tạp của môi trường thông tin số. Điều này đòi hỏi các cơ sở đào tạo cần tiếp tục hoàn thiện chương trình, tăng cường đầu tư, đổi mới phương pháp, đồng thời nâng cao nhận thức và kỹ năng của người học trong thời gian tới.

2.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả giảng dạy môn học Giáo dục Quốc phòng - An ninh cho sinh viên trong bối cảnh mới

2.3.1. Đổi mới nội dung và phương pháp giảng dạy môn học Giáo dục Quốc phòng - An ninh

Việc đổi mới nội dung và phương pháp dạy học là yêu cầu cấp thiết nhằm đáp ứng bối cảnh an ninh - quốc phòng đang thay đổi nhanh chóng. Trước hết, nội dung môn học cần được cập nhật theo hướng hiện đại, phản ánh sát các vấn đề thực tiễn. Việc tăng cường các bài giảng về an ninh phi truyền thống như biến đổi khí hậu, tội phạm công nghệ cao, chiến tranh mạng, chiến tranh thông tin sẽ giúp SV hiểu rõ hơn những thách thức mới đang tác động trực tiếp đến đời sống và an ninh quốc gia. Bên cạnh đó, mở rộng các chủ đề về truyền thống quân đội, gương anh hùng trẻ tuổi, những câu chuyện lịch sử tiêu biểu sẽ góp phần bồi dưỡng lòng tự hào dân tộc, ý thức trách nhiệm và tinh thần sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc cho người học.

Song song với đổi mới nội dung, phương pháp dạy học cũng cần được chuyển đổi mạnh mẽ theo hướng phát huy tính chủ động của SV. Các phương pháp dạy học tích cực như thảo luận nhóm, mô phỏng tình huống, học theo dự án, phân tích video, giải quyết vấn đề… cần được áp dụng rộng rãi nhằm tạo môi trường học tập sinh động, khuyến khích tư duy phản biện và rèn luyện năng lực xử lý tình huống thực tế. Đặc biệt, GV nên kết hợp linh hoạt các phương tiện kỹ thuật hiện đại như bản đồ số, mô phỏng 3D, ứng dụng bắn súng ảo, sa bàn điện tử và các phần mềm mô phỏng chiến thuật để tăng tính trực quan và hấp dẫn cho bài giảng. Việc ứng dụng công nghệ không chỉ tạo hứng thú cho SV mà còn giúp họ tiếp cận những hình thức huấn luyện gần với môi trường quân sự thực tế.

Nhìn chung, đổi mới nội dung và phương pháp dạy học GDQP-AN theo hướng hiện đại, gắn thực

tiễn và ứng dụng công nghệ sẽ góp phần nâng cao chất lượng môn học, giúp SV tiếp thu kiến thức hiệu quả hơn, từ đó hình thành bản lĩnh, kỹ năng và thái độ đúng đắn trong thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn mới.

2.3.2. Tăng cường thực hành, trải nghiệm

Thực hành, trải nghiệm là con đường hiệu quả nhất để người học chuyển hóa kiến thức lý thuyết thành kỹ năng thực tiễn. Vì vậy, các cơ sở đào tạo cần đẩy mạnh đa dạng hóa các hoạt động trải nghiệm gắn với môi trường quân sự. Trước hết, việc tổ chức các nội dung huấn luyện kỹ năng cơ bản như đội hình - đội ngũ, kỹ thuật bắn súng mô phỏng, ném lựu đạn huấn luyện, kỹ thuật sơ cứu… sẽ giúp SV rèn luyện tác phong, tính kỷ luật, khả năng phối hợp nhóm và phản ứng nhanh trong những tình huống khẩn cấp. Bên cạnh đó, các hoạt động dã ngoại quân sự như hành quân ngắn ngày, dựng lều trại hay rèn luyện kỹ năng sinh tồn góp phần phát triển thể lực, tinh thần bền bỉ và khả năng thích ứng của SV trong điều kiện khó khăn. Cùng với đó, việc tổ chức diễn tập các tình huống thực tiễn như thoát hiểm khi cháy nổ, sơ cứu tai nạn hay ứng phó với những hình thức tấn công mạng đơn giản sẽ giúp người học nâng cao năng lực giải quyết vấn đề và vận dụng kiến thức vào đời sống. Ngoài ra, hoạt động giao lưu với các đơn vị quân đội thông qua tham quan doanh trại, giao lưu truyền thống hay trao đổi kinh nghiệm sẽ giúp truyền cảm hứng và tăng cường nhận thức của SV về trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc. Nhìn chung, các hoạt động thực hành, trải nghiệm giúp SV học bằng thao tác trực tiếp, từ đó góp phần nâng cao chất lượng và sức hấp dẫn của môn học GDQP-AN.

2.3.3. Phát huy vai trò của đội ngũ giảng viên

Việc phát huy vai trò của đội ngũ GV giữ vị trí then chốt trong quá trình đổi mới và nâng cao chất lượng môn học GDQP-AN. GV môn học này không chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là lực lượng nòng cốt định hướng thái độ, ý thức trách nhiệm của SV đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Để đáp ứng yêu cầu mới, GV cần chủ động cập nhật những tri thức hiện đại liên quan đến chủ quyền quốc gia, an ninh phi truyền thống, chiến tranh mạng hay chiến lược quốc phòng trong tình hình mới, từ đó nâng cao tính thời sự và chiều sâu khoa học của bài giảng. Đồng thời, việc tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin như thiết kế bài giảng điện tử, sử dụng mô phỏng, video huấn luyện giúp nâng cao tính trực quan, tạo môi trường học tập sinh động, phù hợp với xu hướng chuyển đổi số. Ngoài ra, GV phải có năng lực tổ chức hiệu quả các hoạt động trải nghiệm, diễn tập, bảo đảm an toàn tuyệt đối cho SV nhằm rèn luyện kỹ năng thực hành và củng cố kiến thức thực tiễn. Quan trọng hơn, GV cần giữ gìn tác phong quân sự mẫu mực, thể hiện tinh thần kỷ luật, nghiêm túc và trách nhiệm, qua đó trở thành hình mẫu để SV noi theo. Đây chính là nền tảng đảm bảo cho quá trình đổi mới GDQP-AN đạt hiệu quả bền vững và toàn diện.

2.3.4. Nâng cao nhận thức và động cơ học tập cho sinh viên

Đây là một nhiệm vụ quan trọng nhằm tăng hiệu quả giáo dục quốc phòng và an ninh trong bối cảnh hiện nay. Thực tế cho thấy một bộ phận SV vẫn chưa hiểu rõ ý nghĩa của GDQP-AN, coi đây chỉ là môn bắt buộc, dẫn đến thái độ học tập thụ động. Vì vậy, công tác tuyên truyền cần được triển khai đồng bộ và sáng tạo giúp SV nhận thức đúng đắn về trách nhiệm công dân đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Các cuộc thi tìm hiểu kiến thức quốc phòng - an ninh, hội thao kỹ năng quân sự không chỉ tạo sân chơi bổ ích mà còn khơi dậy tinh thần hứng thú, thi đua tìm hiểu kiến thức. Việc lồng ghép nội dung GDQP-AN trong các hoạt động Đoàn - Hội, ngày hội thanh niên giúp SV tiếp cận kiến thức qua hình thức gần gũi, mang tính trải nghiệm cao. Bên cạnh đó, sử dụng mạng xã hội, video ngắn, infographic là cách thức phù hợp với thói quen tiếp nhận thông tin của giới trẻ, góp phần lan tỏa thông điệp một cách sinh động và hiệu quả. Mặt khác, cần đưa nội dung về biển đảo, chủ quyền lãnh thổ vào các sự kiện ngoại khóa sẽ giúp SV cảm nhận sâu sắc hơn về trách nhiệm của cá nhân đối với Tổ quốc, từ đó hình thành động cơ học tập đúng đắn. Đây là nền tảng quan trọng để nâng cao chất lượng GDQP-AN trong các cơ sở đào tạo.

2.3.5. Tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường - Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh với các bên liên quan

Tăng cường sự phối hợp giữa nhà trường, Trung tâm GDQP-AN và các lực lượng liên quan là yếu

tố then chốt quyết định hiệu quả của công tác GDQP-AN. Trong bối cảnh yêu cầu đào tạo ngày càng cao, các cơ sở giáo dục không thể hoạt động đơn lẻ mà cần có sự kết nối chặt chẽ, phát huy chức năng và thế mạnh của từng đơn vị. Trước hết, nhà trường cần chủ động phối hợp với các trung tâm GDQP-AN để xây dựng kế hoạch đào tạo phù hợp với điều kiện thực tiễn, bảo đảm sự thống nhất về nội dung, thời lượng và hình thức tổ chức. Điều này giúp việc triển khai giảng dạy diễn ra khoa học, tránh tình trạng chồng chéo hoặc thiếu đồng bộ. Bên cạnh đó, sự hỗ trợ của các đơn vị quân đội địa phương đóng vai trò quan trọng trong việc tăng cường tính thực tiễn cho chương trình học. Thông qua các hoạt động như tổ chức diễn tập, giao lưu, báo cáo chuyên đề, SV có cơ hội tiếp cận môi trường quân sự thực tế, được trang bị thêm kinh nghiệm, kiến thức và kỹ năng ứng phó tình huống. Những hoạt động này góp phần làm phong phú quá trình đào tạo, giúp SV hiểu rõ hơn vai trò của lực lượng vũ trang trong bảo vệ Tổ quốc. Ngoài ra, việc đẩy mạnh xã hội hóa trong đầu tư cơ sở vật chất, mô hình, trang thiết bị học tập hiện đại là hướng đi quan trọng nhằm nâng cao chất lượng GDQP-AN. Sự chung tay của các tổ chức, doanh nghiệp hoặc cựu SV sẽ giúp các trung tâm và nhà trường có thêm nguồn lực để cải thiện thao trường, phòng học đa năng, mô phỏng bắn súng ảo hay sa bàn điện tử. Khi cơ sở vật chất được đảm bảo, chất lượng huấn luyện và khả năng thực hành của SV sẽ được nâng lên đáng kể. Sự phối hợp chặt chẽ và hiệu quả giữa các bên không chỉ giúp nâng cao chất lượng đào tạo mà còn tạo ra môi trường giáo dục toàn diện, sinh động, gắn với thực tiễn nhiệm vụ quốc phòng - an ninh trong giai đoạn mới.

3. Kết luận

Giáo dục Quốc phòng - An ninh giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành tri thức, kỹ năng quân sự và ý thức trách nhiệm công dân cho SV trong bối cảnh mới. Môn học này bồi dưỡng lòng yêu nước, tinh thần tự hào dân tộc, kỷ luật, và khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn để bảo vệ Tổ quốc. Mặc dù công tác GDQP-AN đã đạt được nhiều kết quả tích cực nhưng vẫn còn tồn tại những hạn chế về phương pháp giảng dạy, cơ sở vật chất và nhận thức của SV. Trong phạm vi bài báo, các giải pháp được đề xuất gồm: đổi mới nội dung và phương pháp dạy học; tăng cường thực hành - trải nghiệm; nâng cao năng lực đội ngũ GV; đẩy mạnh tuyên truyền nhằm nâng cao động cơ học tập; tăng cường phối hợp giữa nhà trường, trung tâm GDQP-AN và các đơn vị liên quan. Việc triển khai đồng bộ các giải pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng GDQP-AN, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay. Do đó, việc học tập nghiêm túc môn GDQP-AN không chỉ là nghĩa vụ mà còn là cơ hội để SV rèn luyện bản lĩnh, góp phần xây dựng đất nước Việt Nam XHCN.

Tài liệu tham khảo

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* (tập 1). NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr. 278.

[2] Đào Huy Hiệp, Nguyễn Mạnh Hưởng, Lưu Ngọc Khải, Nguyễn Hoàng Minh, Lê Đại Nghĩa, Trần Đăng Thanh, Vũ Quang Tạo, Đỗ Xuân Tảo, Hoàng Khắc Thông, Lê Doãn Thuật, Tạ Ngọc Văng, Nguyễn Từ Vượng, Nguyễn Trọng Xuân (2013). *Giáo trình Giáo dục Quốc phòng - an ninh* (Dùng cho sinh viên các trường Đại học, Cao đẳng. NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

[3] Quân ủy Trung ương (2022). *Nghị quyết số1657-NQ/QUTW, ngày 20/12/2022 về đổi mới công tác giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong tình hình mới*.

[4] Quốc hội (2005). *Luật Giáo dục*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[5] Quốc hội (2018). *Luật Quốc phòng*. Luật số 22/2018/QH14, ngày 22/6/2018.

[6] Phạm Thanh Tuấn, Hà Trọng Sức (2023). *Thực trạng và đề xuất giải pháp tăng cường giáo dục quốc phòng, an ninh trong hệ thống giáo dục quốc dân hiện nay*. Tạp chí Giáo dục, 23 (số đặc biệt 2), tr. 143-147.

[7] Phan Văn Thám (2023). *Thực trạng giảng dạy môn Giáo dục Quốc phòng - An ninh và các biện pháp tạo hứng thú học tập môn Giáo dục Quốc phòng - An ninh cho sinh viên*. Tạp chí Thiết bị giáo dục, số 281, kỳ 2 tháng 01, tr. 68-70.